

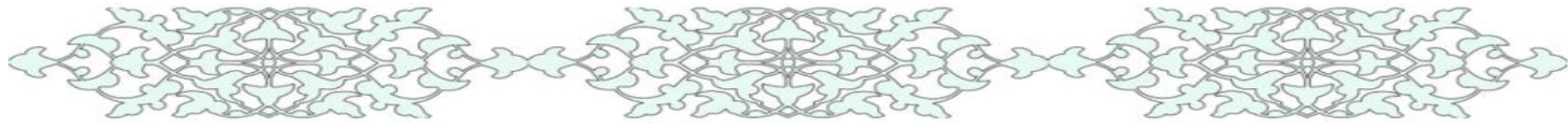
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی
خراسان رضوی

عنوان:

ایجاد منطقه آزاد مشترک بین خراسان رضوی، افغانستان و ترکمنستان

مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی

آذر ۱۴۰۳

شناسنامه گزارش

عنوان:

ایجاد منطقه آزاد مشترک بین خراسان رضوی، افغانستان و ترکمنستان

مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی

تهیه کنندگان: نجمه سوری ناصری

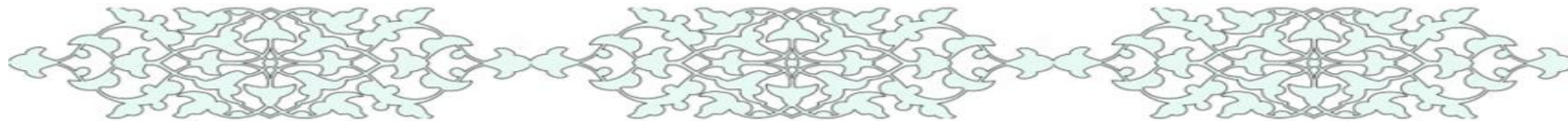
ناظر: شهرام عیدی زاده

واژگان کلیدی: مناطق آزاد، سرمایه گذاری، تجارت

گروه: اقتصاد کلان و آینده پژوهی - ۱۰۲۰

تاریخ انتشار: آذر ۱۴۰۳

نشانی: مشهد مقدس - خیابان امام خمینی - جنب باغ ملی - ساختمان اتاق بازرگانی - کد پستی: ۹۱۳۷۷۳۴۱۹۵

فهرست

ایجاد منطقه آزاد مشترک بین خراسان رضوی، افغانستان و ترکمنستان

- مقدمه
- مناطق ویژه استان خراسان رضوی
- منطقه ویژه اقتصادی دوغانرون
 - مزایای منطقه ویژه اقتصادی دوغانرون
 - تسهیلات قانونی منطقه ویژه اقتصادی دوغانرون
- منطقه ویژه اقتصادی سرخس
 - مزایای منطقه ویژه اقتصادی سرخس
 - چشم انداز و اهداف تشکیل منطقه ویژه اقتصادی سرخس
- ویژگی‌های اصلی مناطق آزاد مشترک کشورها
- اهداف و مزایای ایجاد مناطق آزاد مشترک کشورها
- تجربیات مناطق آزاد تجاری مشترک بین کشورها
 - منطقه همکاری اقتصادی چین و مغولستان
 - منطقه همکاری اقتصادی چین و مغولستان
 - منطقه آزاد تجاری مرزی چین و قزاقستان
 - منطقه آزاد شنزن (چین و هنگ کنگ)
 - کیگالی شهرک اقتصادی (رواندا و سنگاپور)
 - جزیره کیوشو (ژاپن و کره جنوبی)
- تجربه ایران و ترکیه برای احداث مناطق آزاد تجاری مشترک
- ظرفیت های افغانستان
- ظرفیت های ترکمنستان
- جمع بندی

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی
خراسان رضوی

تجارت بین‌الملل یکی از ارکان اصلی توسعه اقتصادی در دنیای امروز به شمار می‌رود که با گسترش تعاملات اقتصادی میان کشورها، فرصت‌هایی بی‌نظیر برای رشد و پیشرفت اقتصادی فراهم کرده است. این نوع تجارت، به دلیل کاهش موانع تجاری، انتقال فناوری، افزایش سرمایه‌گذاری خارجی و ایجاد اشتغال، به‌عنوان یکی از عوامل کلیدی در رشد پایدار اقتصادی شناخته می‌شود. از این رو، کشورها با استفاده از راهبردهای مختلف، از جمله ایجاد مناطق آزاد اقتصادی، تلاش می‌کنند سهم خود را در بازارهای جهانی افزایش داده و پایه‌های توسعه پایدار را تقویت کنند.

مناطق آزاد اقتصادی به‌عنوان ابزاری استراتژیک، نقشی برجسته در تقویت رقابت‌پذیری اقتصادی و توسعه تجارت بین‌المللی ایفا می‌کنند. این مناطق، با ارائه معافیت‌های مالیاتی، تسهیل مقررات گمرکی و فراهم‌سازی زیرساخت‌های پیشرفته، محیطی جذاب برای فعالیت‌های تولیدی، تجاری و سرمایه‌گذاری خارجی ایجاد می‌کنند. به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه، این مناطق فرصتی برای دستیابی به اهدافی همچون جذب سرمایه‌گذاری خارجی، بهبود تراز تجاری و تقویت زیرساخت‌های صنعتی هستند. از این رو، مناطق آزاد می‌توانند به‌عنوان یکی از محورهای اصلی در سیاست‌های توسعه اقتصادی مطرح شوند. درواقع منطقه آزاد تجاری صنعتی بخشی از قلمرو سیاسی یک کشور است که کالاهای عرضه شده در آن‌ها از لحاظ عوارض ورودی شامل نظارت‌های معمولاً اداره گمرک نمی‌شوند. واردات کالا به این مناطق تابع قانون امور گمرکی ویژه مناطق آزاد خواهد بود. به همین دلایل، امروزه بازرگانان متعددی به شیوه‌های حمل و نقل بین‌المللی هوایی، دریایی یا زمینی نسبت به تجارت کالا در مناطق آزاد کشور اقدام می‌کنند.

برای تحقق اهداف کلان اقتصادی، مناطق آزاد نیازمند زیرساخت‌ها و امکانات ویژه‌ای هستند. این زیرساخت‌ها شامل اسکله‌های مجهز برای بارگیری و تخلیه کشتی‌های بزرگ، فرودگاه‌ها و ترمینال‌های پیشرفته، خطوط راه‌آهن، جاده‌های استاندارد و انبارهایی با سیستم‌های حمل‌ونقل کارآمد است. همچنین، نیروی انسانی متخصص و خدمات رفاهی نظیر بیمارستان‌ها و فروشگاه‌های بزرگ، از دیگر نیازهای اساسی این مناطق به شمار می‌رود. وجود این امکانات، نه تنها فرآیندهای تجاری و صنعتی را تسهیل می‌کند، بلکه با ایجاد بستری مناسب، امکان جذب سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی را نیز افزایش می‌دهد. مناطق آزاد اقتصادی علاوه بر زیرساخت‌ها، با اهداف متعددی تعریف شده‌اند که از جمله آن‌ها می‌توان به تقویت صادرات، ایجاد اشتغال، جذب سرمایه‌گذاری خارجی، تنوع‌بخشی به اقتصاد و انتقال فناوری اشاره کرد. تقویت صادرات از طریق افزایش تولید و عرضه کالاها و خدمات به بازارهای جهانی، بهبود تراز تجاری کشور را به همراه دارد. ایجاد اشتغال نیز از طریق جذب سرمایه‌گذاری‌ها و گسترش فعالیت‌های اقتصادی، فرصت‌های شغلی گسترده‌ای را فراهم می‌کند. علاوه بر این، انتقال فناوری و بهره‌گیری از دانش پیشرفته خارجی، به افزایش بهره‌وری و تقویت زیرساخت‌های تولیدی کمک می‌کند.

منطقه آزاد مشترک بین کشورها ناحیه‌ای است که توسط دو یا چند کشور به طور مشترک مدیریت می‌شود و در آن تسهیلات و قوانین تجاری ساده‌تر و مشوق‌تری نسبت به سایر بخش‌های کشورها اعمال می‌شود. این مناطق با هدف تسهیل تجارت و سرمایه‌گذاری خارجی، ارتقای روابط اقتصادی بین کشورها و تقویت توسعه منطقه‌ای ایجاد می‌شوند.

بررسی پتانسیل‌های تجاری مناطق آزاد دوغارون و سرخس در خراسان، با توجه به مرزهای مشترک با افغانستان و ترکمنستان، همچنین، بررسی تجربیات مناطق آزاد تجاری مشترک بین کشورها می‌تواند درک بهتری از مزایا و چالش‌های ایجاد منطقه آزاد مشترک در مرز خراسان بین ایران، افغانستان و ترکمنستان به ما بدهد. در نهایت اهمیت و لزوم ایجاد این منطقه آزاد مشترک مورد توجه خواهد گرفت.

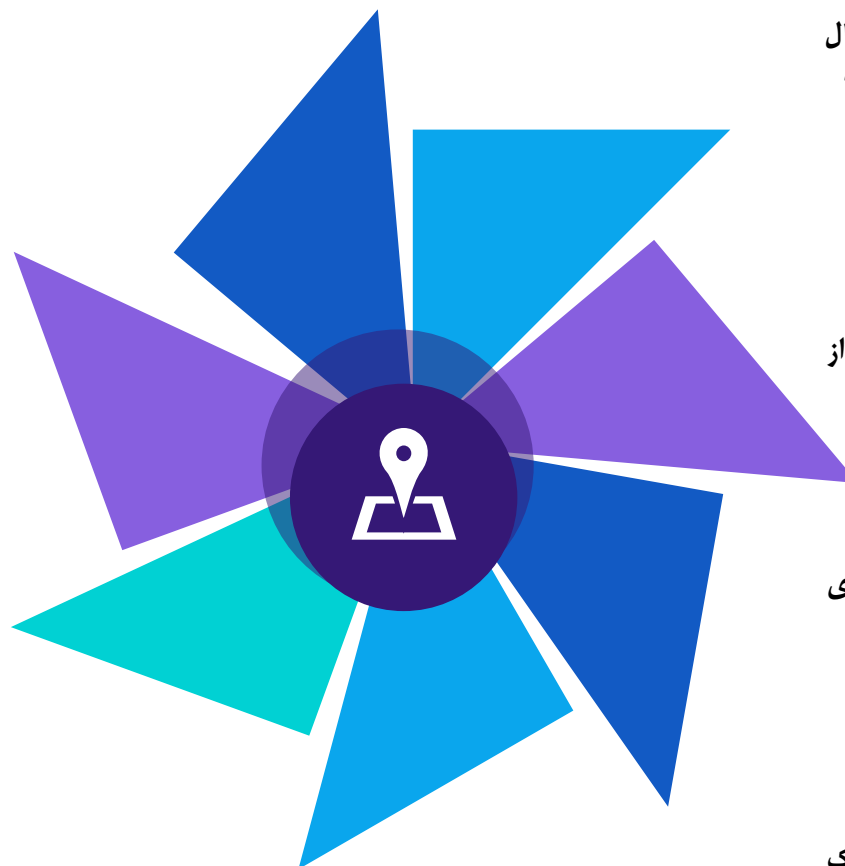
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی
خراسان رضوی

TRADE

مناطق ویژه
استان خراسان رضوی

مزایای منطقه ویژه اقتصادی دوغانرون

- ✓ انتقال انواع فناوری های جدید و مدرن، توسعه صادرات نفتی و غیر نفتی و انجام صادرات مجدد
- ✓ بیمه ریسک سیاسی سرمایه گذاری

- ✓ امکان تردد کامیون های حامل کالاهای ترانزیت به مقصد آسیای میانه
- ✓ دسترسی به بازار های مستعد ۳۵۰.۰۰۰.۰۰۰ نفری کشورهای افغانستان ، پاکستان و آسیای میانه

- ✓ انتقال انواع فناوری های جدید و مدرن، توسعه صادرات نفتی و غیر نفتی و انجام صادرات مجدد
- ✓ بیمه ریسک سیاسی سرمایه گذاری

- ✓ معافیت اشخاص حقیقی و حقوقی از پرداخت هر گونه عوارض معمول در کشور
- ✓ صدور پروفرمای واگذاری و فروش تمام یا قسمتی از کالا به دیگران در مقابل قبض انبار تفکیکی قابل معامله و نیز گواهی مبدا قابل پذیرش در بانک های کشور

- ✓ معافیت مالیاتی بخشی از فعالیت های اقتصادی تا مدت ۱۰ سال
- ✓ معافیت مالیات بر ارزش افزوده سرمایه گذاران در منطقه ویژه

- ✓ نزدیکی به شهر مشهد به عنوان دومین کلان شهر کشور
- ✓ مقدمات ثبت شرکت ها یا شعب نمایندگی آنها صرف نظر از میزان مشارکت سهام داخلی یا خارجی در داخل منطقه

- ✓ امکان خرید زمین مورد نیاز سرمایه گذاران داخلی و شرکت های خارجی برای احداث تأسیسات و نیز خرید و فروش قانونی آنها
- ✓ امکان بیمه کلیه کالاهای وارده

- ✓ حضور دستگاه های اجرائی دولتی و غیر دولتی مورد نیاز اعم از بانک ها ، تأسیسات گمرکی ، آزمایشگاهی ، قرنطینه و پایانه صادراتی و ...
- ✓ خدمات گمرکی در تمام زمینه ها با سهل ترین شرایط و در حداقل زمان ممکن

تسهيلات قانونی منطقه ویژه اقتصادی دوغانرون

- ✓ امکان ورود کالا و مواد اولیه خارجی جهت تولید ، تکمیل ، پردازش یا تعمیر به منطقه به منظور ایجاد ارزش افزوده
- ✓ امکان انتقال کالای ساخته شده ، فرآوری شده در منطقه به سرزمین اصلی یا خارج از کشور با حداقل تشریفات گمرکی و معافیت از حقوق و مراحل گمرکی
- ✓ امکان استفاده از معافیت گمرکی برای ارزش افزوده ایجاد شده در منطقه هنگام ورود به داخل کشور
- ✓ امکان نگه داری امانی کالا در منطقه برای هر مدتی که متقاضی درخواست نماید.
- ✓ امکان واگذاری کالای وارده به اشخاص غیر با قبض انبار تفکیکی قابل معامله که توسط سازمان منطقه صادر میگردد.
- ✓ امکان استفاده از تسهیلات و مقررات قانون تشویق و حمایت از سرمایه گذاری خارجی در منطقه
- ✓ امکان ثبت مالکیت مادی و معنوی در منطقه
- ✓ امکان تفکیک املاک و مستغلات واقع در منطقه و صدور اسناد مالکیت تفکیکی
- ✓ آزادی مشارکت سرمایه گذرای و مالکیت خارجی تا سقف صد درصد
- ✓ فروش و اجاره زمین به شرط تملیک به سرمایه گذاران داخلی و شرکت های خارجی و اجاره زمین به اشخاص حقیقی غیر ایرانی
- ✓ امکان استفاده از تسهیلات ریالی و ارزی بانک ها و حساب ذخیره ارزی و صندوق توسعه ملی
- ✓ امکان ارائه همه گونه خدمات بهداشتی فرهنگی ، ارتباطات ، آموزشی و رفاهی
- ✓ امکان هر گونه فعالیت مجاز اقتصادی ، سرمایه گذاری در زمینه های صنعتی - خدماتی - رفاهی - درمانی - مسکونی
- ✓ آزادی ورود هر گونه کالا به جز کالاهای ممنوعه قانونی و شرعی
- ✓ معافیت کالا ، تجهیزات ، ماشین آلات وارده از خارج به منطقه از پرداخت حقوق گمرکی ، سود بازرگانی ، و عوارض گمرکی
- ✓ امکان ورود کالا از سرزمین اصلی به منطقه جهت مصرف و به کار گیری در منطقه بدون تشریفات گمرکی
- ✓ امکان انتقال کالای ساخته شده از محل ورود در سرزمین اصلی به منطقه به عنوان صادرات و تسویه تعهدات ورود موقت

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی
خراسان رضوی

منطقه ویژه اقتصادی سرخس

EAEC

سرخس
SARAKHS

C.I.S

S.C.O

تعداد سرمایه گذاران منطقه
۸۴ واحد

وسعت منطقه
۵۲۰۰ هکتار

حجم سرمایه گذاری زیر
ساختی بیش از
۵۰۰۰ میلیارد تومان

در سال ۱۳۹۸ ارزش صادرات
۲۱ میلیارد دلار

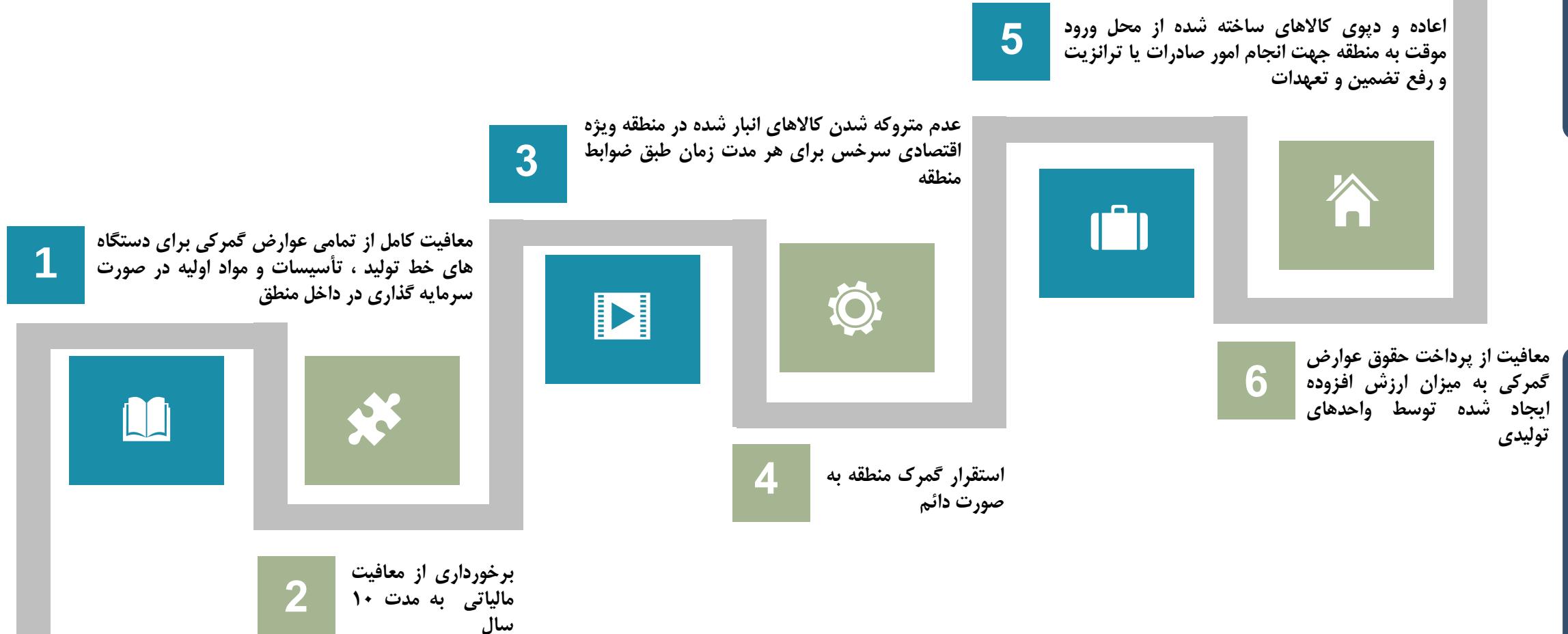
میزان اشتغال فعلی
۱۰۳۴ نفر

ظرفیت پذیرش در سال
۱/۲ تن

منطقه ویژه اقتصادی سرخس طی مصوبه هیئت محترم وزیران جمهوری اسلامی ایران در اردیبهشت ماه ۱۳۷۵ با حضور سران و نمایندگان عالی رتبه بیش از ۷۰ کشور جهان، با اتصال خط آهن مهم و حیاتی مشهد سرخس تجن که به مثابه شاهرگی حیاتی رگه اتصال کشورهای حوزه آسیای میانه و روسیه تا چین را به آبهای آزاد متصل نمود و در زمینی به مساحت ۵۲۹۰ هکتار با اهداف انجام امور زیربنایی، عمران و آبادانی، رشد و توسعه اقتصادی و ... تشکیل شد. در سال ۱۳۹۸ بالغ بر ۵۸ هزار تن کالای تولید شده در منطقه شامل هیدروکربن، چسب ورزین و ... به ارزش ۲۱ میلیون دلار صادر شده است و از سرزمین اصلی معادل ۳۷ میلیون دلار صادرات از طریق منطقه ویژه صورت گرفته است

مزایای منطقه ویژه اقتصادی سرخس

چشم انداز و اهداف تشکیل منطقه ویژه اقتصادی سرخس

تبدیل شدن به بزرگترین بارانداز کالای ترانزیتی ، صادراتی و وارداتی در شمال شرق کشور

تبدیل شدن به قطب صنعتی در شمال شرق کشور با توجه به موقعیت منطقه و استفاده از مزایای ذکر شده

ایجاد زیر ساخت هایی از قبیل آب ، برق و گاز مورد نیاز واحدهای صنعتی بزرگ و مادر جهت سرمایه گذاری در منطقه

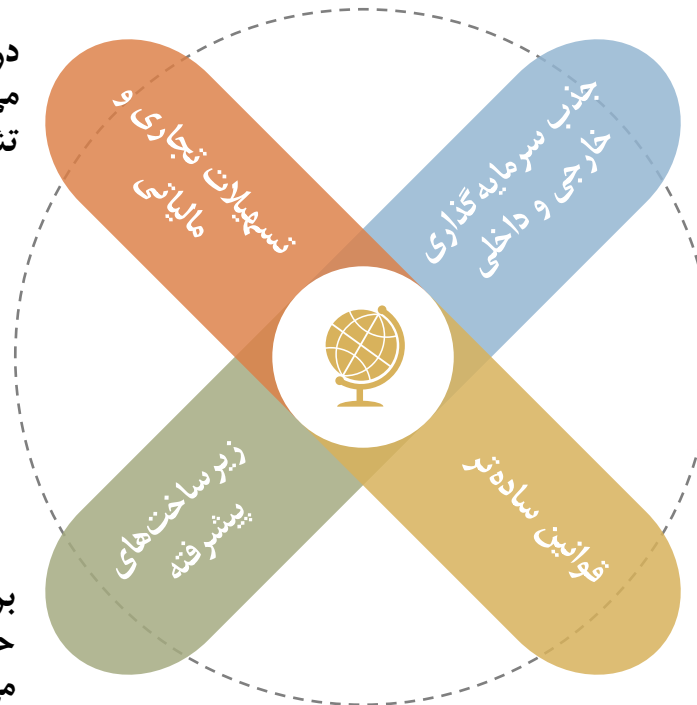
اتصال جاده ترانزیت به نقطه صفر مرزی جهت سهولت در حمل و نقل کالا از /به کشورهای CIS و روسیه و حذف دوز بلاغ و ورود موقت کامیون های کشورهای CIS و روسیه

ویژگی‌های اصلی مناطق آزاد مشترک کشورها

✓ منطقه آزاد مشترک بین کشورها ناحیه‌ای است که توسط دو یا چند کشور به طور مشترک مدیریت می‌شود و در آن تسهیلات و قوانین تجاری ساده‌تر و مشوق‌تری نسبت به سایر بخش‌های کشورها اعمال می‌شود. این مناطق با هدف تسهیل تجارت و سرمایه‌گذاری خارجی، ارتقای روابط اقتصادی بین کشورها و تقویت توسعه منطقه‌ای ایجاد می‌شوند.

در این مناطق، معمولاً تعرفه‌های گمرکی کاهش می‌یابد یا حذف می‌شود و مزایای مالیاتی ارائه می‌شود تا تجارت و سرمایه‌گذاری تشویق شود

ایجاد مناطق آزاد به جذب شرکت‌های چندملیتی و کسب‌وکارهای محلی کمک می‌کند که به نوبه خود به اشتغال‌زایی و انتقال فناوری کمک می‌کند.

برای جلب سرمایه‌گذاران و تجارت، زیرساخت‌های قوی مانند حمل‌ونقل، انبارداری و ارتباطات با کیفیت در این مناطق فراهم می‌شود.

مقررات ساده‌تر و بروکراسی کمتر، سرمایه‌گذاری و تجارت را تسهیل می‌کند.

اهداف و مزایای ایجاد مناطق آزاد مشترک کشورها

این مناطق به عنوان بخشی از سیاست‌های بزرگ اقتصادی کشورهای همکار عمل می‌کنند و می‌توانند به عنوان ابزاری برای دستیابی به اهداف اقتصادی کلان و ارتقای سطح همکاری‌های اقتصادی و سیاسی بین‌المللی مورد استفاده قرار گیرند.

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی
خراسان رضوی

TRADE

تجریبات مناطق آزاد تجاری
مشترک بین کشورها

منطقه همکاری اقتصادی چین و مغولستان

- ✓ منطقه همکاری اقتصادی بین چین و مغولستان به عنوان یک بستر استراتژیک برای تقویت تجارت و سرمایه گذاری دوجانبه شناخته می شود. این مناطق با هدف بهره گیری از موقعیت جغرافیایی استراتژیک، منابع طبیعی غنی مغولستان و ظرفیت صنعتی چین طراحی شده اند و نقش مهمی در توسعه اقتصادی و تجاری آسیای شرقی ایفا می کنند.
- ✓ دو منطقه مهم در مرز مشترک چین و مغولستان، منژولی (Manzhouli) در سمت چین و زمین-اود (Zamiin-Uud) در سمت مغولستان هستند. منژولی بزرگ ترین بندر زمینی چین است که به عنوان مرکز عبور کالاهای تجاری میان این دو کشور فعالیت می کند. زمین-اود نقطه اصلی واردات کالاهای مصرفی و صنعتی از چین به مغولستان است. این دو منطقه به واسطه زیرساخت های حمل و نقل پیشرفته، از جمله خط آهن بین المللی، به تسهیل تبادل کالاها و مواد خام کمک می کنند. این منطقه همکاری بخشی از طرح کمربند و جاده (Belt and Road Initiative) چین است. هدف این طرح اتصال اقتصادی آسیا، اروپا و آفریقا از طریق ایجاد شبکه ای از زیرساخت های حمل و نقل و همکاری های تجاری است. مغولستان به دلیل موقعیت جغرافیایی خود، حلقه ای کلیدی در این طرح به شمار می آید و مناطق مرزی آن با چین، به ویژه منژولی و زمین-اود، در این پروژه نقش حیاتی دارند.
- ✓ چین کالاهای مصرفی، ماشین آلات و تجهیزات صنعتی به مغولستان صادر می کند و در مقابل، مغولستان مواد خامی مانند زغال سنگ، مس و دام به چین صادر می کند. علاوه بر تجارت، سرمایه گذاری های مشترک نیز در این منطقه اهمیت ویژه ای دارند. چین به عنوان بزرگ ترین سرمایه گذار خارجی در مغولستان، پروژه هایی مانند نیروگاه ها، توسعه خطوط آهن و زیرساخت های تجاری را اجرا می کند. همچنین، تعرفه های گمرکی برای برخی کالاها کاهش یافته و فرآیندهای گمرکی برای تسهیل تبادل کالا ساده تر شده است. این منطقه همکاری اقتصادی تأثیرات مثبتی بر رشد اقتصادی محلی هر دو کشور داشته است. ایجاد فرصت های شغلی، بهبود زیرساخت های مرزی، و تقویت اقتصاد محلی از جمله مزایای آن است. علاوه بر این، تعاملات اقتصادی میان چین و مغولستان، بهبود روابط سیاسی و دیپلماتیک را نیز به همراه داشته است. زیرساخت های پیشرفته حمل و نقل در این مناطق، کاهش زمان حمل کالاها و افزایش بهره وری تجاری را ممکن کرده است.

منطقه همکاری اقتصادی چین و مغولستان

توافقنامه امضا شده در سال ۲۰۱۴ به طور خاص به منطقه همکاری اقتصادی چین و مغولستان توجه داشت و شامل چندین جنبه مهم بود:

توسعه زیرساخت‌ها:

یکی از بخش‌های کلیدی توافق، توسعه و بهبود زیرساخت‌های حمل و نقل در مرزهای مشترک دو کشور بود. این شامل ساخت و نوسازی خطوط ریلی، جاده‌ها، و تأسیسات گمرکی در مناطق مرزی می‌شد. منتهای و زمین- اود به عنوان دو نقطه مهم برای اتصال این زیرساخت‌ها شناخته شدند.

سرمایه‌گذاری مشترک:

توافقنامه سه‌جانبه همچنین به سرمایه‌گذاری‌های مشترک در پروژه‌های زیربنایی و تجاری اشاره داشت. چین به عنوان بزرگ‌ترین شریک تجاری مغولستان، نقش عمده‌ای در تأمین منابع مالی و اجرایی این پروژه‌ها ایفا می‌کرد. این سرمایه‌گذاری‌ها بیشتر در بخش‌های معادن، انرژی و صنعت صورت گرفت.

کاهش موانع گمرکی و تجاری:

یکی از اهداف اصلی این توافق کاهش موانع گمرکی و تسهیل فرآیند تجارت بین چین و مغولستان بود. تعرفه‌های گمرکی کاهش یافته و بسیاری از فرآیندهای پیچیده گمرکی ساده‌سازی شدند تا تبادل کالاها راحت‌تر و سریع‌تر انجام شود. این امر به تقویت تجارت دو طرف کمک کرده و حجم تجارت دوجانبه را افزایش داد.

همکاری در بخش انرژی:

مغولستان که دارای منابع غنی از مواد معدنی مانند زغال سنگ و مس است، با چین توافقات زیادی در زمینه صادرات این مواد به چین داشت. در عوض، چین به مغولستان تکنولوژی‌های پیشرفته و تجهیزات صنعتی را ارائه می‌داد.

منطقه آزاد تجاری مرزی چین و قزاقستان

- ✓ منطقه آزاد تجاری خورگوس (Khorgos) یکی از مهم‌ترین مناطق تجاری مرزی بین چین و قزاقستان است که به‌عنوان یک پل ارتباطی در مسیر تجارت میان چین و آسیای مرکزی شناخته می‌شود. این منطقه آزاد تجاری که در مرز مشترک دو کشور واقع شده، به‌طور خاص برای تسهیل مبادلات تجاری، کاهش موانع گمرکی و بهبود روابط اقتصادی میان دو کشور طراحی شده است. با توجه به موقعیت استراتژیک خورگوس در جاده ابریشم جدید، این منطقه نقش حیاتی در تقویت ارتباطات تجاری میان چین و کشورهای آسیای مرکزی ایفا می‌کند.
- ✓ منطقه آزاد اقتصادی خورگوس که به‌طور رسمی به عنوان "مرکز همکاری مرزی بین قزاقستان و چین" شناخته می‌شود، از تاریخ ۱۴ آوریل ۲۰۱۲ به‌طور رسمی راه‌اندازی شده و نقش مهمی در تقویت روابط اقتصادی و تجاری بین کشورهای اوراسیا، به‌ویژه بین چین و قزاقستان ایفا کرده است. منطقه آزاد خورگوس مساحتی معادل ۵.۲۸ کیلومتر مربع دارد که شامل ۳.۴۳ کیلومتر مربع در سمت چین و ۱.۸۵ کیلومتر مربع در سمت قزاقستان است. هدف اصلی این منطقه حمایت از مذاکرات تجاری و ارائه خدمات نمایشگاهی، فروش، انبارداری، حمل و نقل و خدمات مالی و تجاری است. از زمان ساخت زیرساخت‌های این منطقه در سال ۲۰۰۷، چین حدود ۲۳.۴۵ میلیارد یوان (تقریباً ۳.۷ میلیارد دلار) در ۲۶ پروژه بزرگ سرمایه‌گذاری کرده است. دولت قزاقستان نیز برای توسعه زیرساخت‌های خورگوس تا ۶۵ میلیارد تنگه (حدود ۲۰۰ میلیون دلار) سرمایه‌گذاری کرده است. در سال ۲۰۱۶، قزاقستان برنامه‌ریزی برای ساخت شهری به نام نورکنت در این منطقه را اعلام کرد که انتظار می‌رود تا سال ۲۰۳۵ به اتمام برسد.

منطقه آزاد شنزن (چین و هنگ کنگ)

منطقه آزاد شنزن در جنوب چین یکی از موفق‌ترین نمونه‌های توسعه اقتصادی است که در آن چین و هنگ کنگ همکاری گسترده‌ای دارند. این منطقه به ویژه در زمینه‌های تجاری، فناوری، و مالی ظرفیت‌های فراوانی را برای سرمایه‌گذاران و کشورها ایجاد کرده است.

منطقه آزاد شنزن با داشتن ظرفیت‌های بی‌نظیر در زمینه‌های مختلف از جمله فناوری، تجارت بین‌المللی، حمل‌ونقل، مالی، و زیرساخت‌های پیشرفته، به یکی از مراکز کلیدی اقتصادی و تجاری چین و جهان تبدیل شده است. همکاری چین و هنگ کنگ در این منطقه باعث شده که شنزن به یک پل ارتباطی مهم بین بازار چین و سایر نقاط جهان تبدیل شود. در نتیجه، این منطقه نه تنها برای سرمایه‌گذاران خارجی بلکه برای نوآوران، شرکت‌های فناوری و صنایع مختلف فرصتی طلایی برای توسعه و رشد ایجاد می‌کند، همچنین با سیاست‌های حمایتی از استارت‌آپ‌ها و تسهیلات مالیاتی برای نوآوران، شنزن به قطب استارت‌آپ‌های فناوری و شرکت‌های نوآور تبدیل شده است. موقعیت جغرافیایی شنزن، که در نزدیکی هنگ کنگ قرار دارد، امکان دسترسی آسان به بازارهای جهانی و به ویژه کشورهای آسیای شرقی، جنوب شرق آسیا، و حتی اروپا را فراهم می‌آورد.

هنگ کنگ به عنوان یک مرکز تجاری بین‌المللی با سیستم مالی و اقتصادی آزاد خود، می‌تواند به عنوان دروازه‌ای برای تجارت و سرمایه‌گذاری‌های خارجی به چین عمل کند. از طرفی چین با ارائه زیرساخت‌های توسعه‌یافته و سیاست‌های حمایتی، از جذب این سرمایه‌ها و تجارب بهره‌مند می‌شود. شنزن به عنوان یک منطقه آزاد اقتصادی، برای سرمایه‌گذاران خارجی مزایای مالیاتی زیادی فراهم می‌آورد، از جمله معافیت‌های مالیاتی برای شرکت‌های فناورانه و تولیدی.

بندر شنزن، یکی از بزرگ‌ترین و شلوغ‌ترین بنادر کانتینری در جهان است که به چین و هنگ کنگ این امکان را می‌دهد تا در تجارت جهانی نقش برجسته‌ای ایفا کنند.

منطقه آزاد شنزن (چین و هنگ کنگ)

اتحاد بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی
خراسان رضوی

این منطقه از معافیت‌های مالیاتی و تعرفه‌های کم برای واردات و صادرات بهره‌مند است. همچنین، مقررات ساده‌سازی شده برای تأسیس و مدیریت شرکت‌ها، به ویژه برای سرمایه‌گذاران خارجی، وجود دارد.

تسهیلات تجاری ویژه

این منطقه دارای بیش از ۱۴,۰۰۰ مرکز تحقیقاتی و دانشگاه است که در زمینه‌های مختلف از جمله هوش مصنوعی، اینترنت اشیا، رباتیک و فناوری ۵G پیشرو هستند

R&D تحقیقات و توسعه

شنزن به عنوان مرکز اصلی فناوری‌های پیشرفته در چین شناخته می‌شود. این شهر محل استقرار شرکت‌های برجسته فناوری مانند هواوی Huawei، تنست، DJI سایر استارت‌آپ‌های نوآور است.

مرکز جهانی فناوری و نوآوری

این منطقه از معافیت‌های مالیاتی و سرمایه‌گذاری‌های ویژه برای کسب‌وکارهای بین‌المللی بهره می‌برد و مقررات مالیاتی دوستانه‌ای را برای جذب سرمایه‌گذاران خارجی ایجاد کرده است.

تسهیلات مالی و اقتصادی

شنزن با وجود نزدیکی به هنگ کنگ، که یکی از بزرگ‌ترین مراکز مالی جهان است، ظرفیت‌های فراوانی برای جذب سرمایه‌های بین‌المللی دارد. بورس شنزن و بازارهای مالی آن به ویژه در زمینه‌های فناوری، صنعتی و خدمات مالی به خوبی شناخته شده‌اند.

بازار مالی پیشرفته

شنزن یکی از بهترین سیستم‌های حمل‌ونقل عمومی در چین را داراست. این سیستم شامل مترو، اتوبوس‌های برقی، و تاکسی‌های هوایی است. این زیرساخت‌ها نه تنها باعث کاهش ترافیک می‌شوند، بلکه به حفظ محیط زیست کمک می‌کنند

حمل‌ونقل پیشرفته

در این منطقه، شرکت‌های نوآورانه و فناورانه از تسهیلات ویژه‌ای مانند مشوق‌های مالی، معافیت‌های گمرکی و تسهیل در فرآیند ثبت اختراعات بهره‌مند می‌شوند

تسهیلات ویژه برای نوآوری

شنزن اولین شهری در چین است که از سیستم حمل‌ونقل عمومی کاملاً برقی بهره می‌برد. این اقدام کمک زیادی به کاهش آلودگی هوا و حفظ محیط زیست کرده است.

حمل‌ونقل برقی

شنزن یکی از پیشگامان در زمینه توسعه پایدار و پروژه‌های "شهر هوشمند" در چین است. این شهر تمرکز ویژه‌ای بر کاهش آلاینده‌ها، استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر، و بهبود کیفیت زندگی شهری دارد.

شهر سبز و هوشمند

کیگالی شهرک اقتصادی (رواندا و سنگاپور)

کیگالی به عنوان پایتخت رواندا، در قلب آفریقا واقع شده و از نظر جغرافیایی به نقاط مختلف کشورهای همسایه نزدیک است. این موقعیت، دسترسی آسان به بازارهای آفریقای شرقی و مرکزی را فراهم می‌آورد. منطقه آزاد کیگالی، که تحت عنوان شهرک اقتصادی کیگالی (Kigali Economic Zone) نیز شناخته می‌شود، یکی از پروژه‌های مشترک بین رواندا و سنگاپور است. این منطقه با هدف توسعه اقتصادی و جذب سرمایه‌گذاری خارجی در رواندا تأسیس شده است. با توجه به توسعه زیرساخت‌های جاده‌ای و ارتباطی، رواندا به یک مرکز ترانزیت مطلوب در منطقه تبدیل شده است. شرکت‌هایی که در این منطقه فعالیت می‌کنند از معافیت‌های مالیاتی و تسهیلات ویژه برای سرمایه‌گذاری بهره‌مند می‌شوند.

سنگاپور به عنوان یک کشور پیشرفته در زمینه مدیریت اقتصادی و تجاری، تجربیات و دانش خود را برای توسعه این منطقه به کار گرفته است. این همکاری شامل آموزش و مشاوره در زمینه‌های مختلف به ویژه در حوزه فناوری و مدیریت شهری است، ایمنی حقوقی و مقررات سازگار با سرمایه‌گذاران خارجی باعث افزایش سطح اعتماد به این منطقه شده است.

شهرک اقتصادی کیگالی به عنوان یک پروژه محوری در جهت توسعه اقتصادی و جذب سرمایه‌گذاری، با ویژگی‌های منحصربه‌فردی که دارد، به یکی از مراکز کلیدی برای تجارت و صنعت در آفریقا تبدیل شده است. همکاری رواندا و سنگاپور در این زمینه، به افزایش بهره‌وری و ایجاد محیطی مناسب برای استارت‌آپ‌ها و شرکت‌های بین‌المللی کمک شایانی کرده است. با توجه به زیرساخت‌های مناسب و سیاست‌های حمایتی، این منطقه می‌تواند فرصت‌های بی‌نظیری را برای رشد و توسعه اقتصادی فراهم کند.

کیگالی شهرک اقتصادی (رواندا و سنگاپور)

2

- ۱- **صنایع مختلف:** کیگالی شهرک اقتصادی به گونه‌ای طراحی شده که زیرساخت‌های لازم برای صنایع تولیدی، خدماتی و تجاری فراهم آمده است. این منطقه فرصت‌های مناسبی برای صنعت‌هایی چون فناوری اطلاعات، تولید، نساجی و غذا دارد.
- ۲- **نوآوری و فناوری:** توجه ویژه‌ای به نوآوری و استفاده از فناوری‌های پیشرفته در صنایع مختلف وجود دارد. این امر موجب جذب استارت‌آپ‌ها و شرکت‌های فناورانه به این منطقه شده است.
- ۳- **پروژه‌های پایدار:** کیگالی شهرک اقتصادی تأکید ویژه‌ای بر توسعه پایدار و حفظ محیط زیست دارد. این منطقه تلاش می‌کند تا با استفاده از فناوری‌های سبز و روش‌های کارآمد انرژی، به کاهش اثرات منفی بر محیط زیست کمک کند.
- ۴- **مسئولیت اجتماعی:** پروژه‌های آموزشی و اجتماعی نیز در این منطقه مورد توجه قرار گرفته است تا جامعه محلی نیز از فواید اقتصادی این توسعه بهره‌مند شود.
- ۵- **معافیت‌های تجاری:** این منطقه با اجرای سیاست‌های تجاری آزاد، فرصت‌های بی‌نظیری برای تجارت با کشورهای همسایه و بازارهای بزرگ‌تر فراهم می‌آورد.
- ۶- **توافق‌نامه‌های منطقه‌ای:** رواندا به عنوان عضوی از جامعه اقتصادی شرق آفریقا (EAC) و سایر توافق‌نامه‌های تجاری منطقه‌ای، این امکان را فراهم می‌آورد تا محصولات تولیدی در کیگالی به راحتی به بازارهای گسترده‌تری صادر شوند.
- ۷- **حمایت دولت رواندا:** دولت رواندا با ارائه ترکیبی از تسهیلات مالی، مشاوره و زیرساخت‌های لازم، از شرکت‌ها و سرمایه‌گذاران در این منطقه حمایت می‌کند.
- ۸- **نهادهای محلی و بین‌المللی:** وجود نهادها و سازمان‌های مختلف که با هدف تسهیل فعالیت‌های اقتصادی و تجاری در این منطقه همکاری می‌کنند، امنیت و اطمینان بیشتری برای سرمایه‌گذاران فراهم می‌آورد.

جزیره کیوشو (ژاپن و کره جنوبی)

منطقه آزاد جزیره کیوشو در ژاپن و کره جنوبی به عنوان یک منطقه مهم اقتصادی و تجاری به شمار می‌رود. این منطقه به دلیل موقعیت جغرافیایی، زیرساخت‌های پیشرفته و سیاست‌های حمایتی، ظرفیت‌های زیادی را برای توسعه اقتصادی و جذب سرمایه‌گذاری دارد.

کیوشو به عنوان دروازه‌ای به بازارهای چین و سایر کشورهای آسیای شرقی محسوب می‌شود. این موقعیت، موجب تسهیل تجارت و دسترسی به مشتریان جدید می‌شود. با فاصله نزدیک به کره جنوبی، این منطقه فرصت‌های مناسبی برای همکاری‌های تجاری و سرمایه‌گذاری بین دو کشور فراهم می‌آورد.

جزیره کیوشو با ظرفیت‌های بالای اقتصادی، زیرساخت‌های پیشرفته، تنوع صنعتی و حمایت‌های دولتی، به عنوان یک منطقه آزاد استراتژیک محسوب می‌شود و همکاری‌های میان‌دولتی و توافق‌نامه‌های تجاری، روند تجارت و سرمایه‌گذاری را تسهیل می‌کند.

جزیره کیوشو (ژاپن و کره جنوبی)

جزیره کیوشو

محیط زیست: توجه به محیط زیست در طراحی پروژه های صنعتی و تجاری در این منطقه، به توسعه پایدار کمک می کند، با توجه به ظرفیت های کشاورزی جزیره کیوشو، برنامه هایی برای ارتقای کشاورزی پایدار و تولید محصولات ارگانیک وجود دارد.

معافیت های مالیاتی: به شرکت هایی که در این منطقه فعالیت می کنند، معافیت های مالیاتی و تسهیلات ویژه ای ارائه می شود. حمایت های دولتی: دولت های محلی و مرکزی در جاپان و کره جنوبی از برنامه های توسعه ای در این منطقه حمایت می کنند

جاذبیت گردشگری: کیوشو با فرهنگ غنی، تاریخ پر بار و جاذبه های طبیعی، می تواند به عنوان یک مقصد گردشگری محبوب باشد و این امر می تواند منبع درآمد دیگری برای منطقه محسوب شود

حمل و نقل: وجود شبکه ای از راه های اتومبیل رو، خطوط آهن و بندرهای یخچالی باعث تسهیل جابجایی کالا و مسافر در این منطقه می شود. به ویژه بندر ukuoka که یکی از بزرگ ترین بنادر ژاپن است.

تسهیلات صنعتی: فراهم کردن زمین های صنعتی و امکانات لازم برای شرکت ها و کارخانجات در این منطقه یکی دیگر از مزایای آن محسوب می شود. از جمله صنایع الکترونیک، خودروسازی، کشاورزی و شیلات، که در کیوشو توسعه یافته و فعال هستند. این تنوع باعث ایجاد فرصت های شغلی و اقتصادی می شود

نوآوری و تحقیق و توسعه: بسیاری از دانشگاه ها و مراکز تحقیقاتی در این منطقه قرار دارند که به افزایش توان نوآوری و فناوری کمک می کند.

تجربه ایران و ترکیه برای احداث مناطق آزاد تجاری مشترک

تفاهم‌نامه‌ای مهم میان ایران و ترکیه برای احداث مناطق آزاد تجاری مشترک در جریان هشتمین شورای عالی همکاری اقتصادی بین دو کشور به امضا رسید. این تفاهم‌نامه در بهمن ۱۴۰۲ با حضور روسای جمهور ایران و ترکیه و هیئت‌های همراه در ترکیه نهایی شد. هدف اصلی این توافق، توسعه همکاری‌های اقتصادی، تسهیل تجارت، و جذب سرمایه‌گذاری در این مناطق است. در جریان سفر هیأت‌های عالی‌رتبه ایران به آنکارا و دیدار با مقامات ترکیه در حضور روسای جمهور دو کشور ۱۰ سند همکاری مشترک و دوجانبه در حوزه‌های مختلف ریلی، تبادل انرژی، راه‌اندازی مناطق آزاد تجاری مشترک و همچنین در حوزه فرهنگی و ارتباطات به امضا رسید. که در صورت تحقق این طرح‌ها، دو کشور می‌توانند به یک الگوی موفق منطقه‌ای در زمینه همگرایی اقتصادی تبدیل شوند. منطقه آزاد تجاری مشترک ایران و ترکیه در شهر خوی واقع در مرز دو کشور ایجاد خواهد شد. این تصمیم پس از سفر رئیس‌جمهور ایران، به ترکیه اتخاذ شد. منطقه آزاد تجاری مشترک در این منطقه مرزی، با هدف توسعه روابط اقتصادی و تجاری میان دو کشور و بهبود وضعیت اقتصادی منطقه به اجرا در خواهد آمد.

این مناطق تجاری می‌توانند با ارائه معافیت‌های مالیاتی، تسهیل واردات و صادرات، و فراهم آوردن امکانات برای تولید و صادرات کالاهای صنعتی و کشاورزی، به پایگاهی مهم برای تعاملات اقتصادی ایران با ترکیه و سایر کشورهای منطقه تبدیل شوند. به‌عنوان مثال، موقعیت منطقه آزاد ماکو به‌عنوان بزرگ‌ترین منطقه آزاد ایران که در استان آذربایجان غربی قرار گرفته است می‌تواند دروازه‌ای به اروپا از طریق ترکیه، امکان توسعه همکاری‌های تجاری و صادرات محصولات ایرانی را به بازارهای جهانی فراهم می‌کند.

باتوجه به اینکه ارزش تجارت کالایی ایران با کشور ترکیه در سال ۲۰۲۲ بالغ بر ۶ میلیارد و ۴۲۰ میلیون دلار بوده که از این میزان تجارت، ۳ میلیارد و ۶۷ میلیون دلار مربوط به صادرات ایران به ترکیه و ۳ میلیارد و ۳۵۳ میلیون دلار مربوط به واردات ایران از ترکیه بوده است. تراز تجاری ایران و ترکیه در سال ۲۰۲۲، ۲۸۶ میلیون دلار به نفع ترکیه بوده است. علاوه بر این ترکیه پس از چین و امارات بزرگترین صادرکننده کالا به ایران است و در سال‌های اخیر کشور ما توانسته صادرات کالاهای بسیاری را به ترکیه افزایش دهد. ترکیه را می‌توان بازار هدفی سودآور برای ایران دانست. با توجه به روابط اقتصادی دو کشور به دلیل همسایگی و عضویت هر دو کشور در سازمان همکاری‌های منطقه‌ای اکو و سازمان دی‌۸ و اینکه ترکیه تنها کشوری در بین همسایگان کشورمان است که ایران با آن کشور قرارداد تجارت ترجیحی به امضا رسانده است، ایجاد منطقه آزاد تجاری مشترک نه تنها به تحکیم روابط اقتصادی دوجانبه و توسعه روابط اقتصادی به ۳۰ میلیارد دلار در سال کمک می‌کند بلکه به رشد اقتصادی استان‌های مرزی ایران، از جمله آذربایجان غربی، تأثیر شایانی می‌گذارد.

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی
خراسان رضوی

TRADE

ظرفیت های افغانستان

سه استان خراسان رضوی، خراسان جنوبی و سیستان و بلوچستان با افغانستان هم مرز هستند که در حال حاضر تبادلات مرزی با افغانستان را داریم، نزدیکی جغرافیایی دو کشور باعث کاهش هزینه‌های لجستیکی و حمل‌ونقل شده و امکان تجارت سریع‌تر و ارزان‌تر را فراهم می‌کند. وجود اشتراکات فرهنگی و زبانی، به‌ویژه در مناطق غربی افغانستان که فارسی‌زبان هستند، تسهیل‌کننده روابط تجاری و اقتصادی است.

بازار افغانستان نیازمند واردات بسیاری از کالاها و خدمات است که ایران می‌تواند این نیازها را با توجه به تنوع تولیدات صنعتی و کشاورزی خود تأمین کند. امنیت استراتژیک و ثبات منطقه‌ای: گسترش روابط اقتصادی می‌تواند به ایجاد ثبات در افغانستان کمک کند، که این نیز به نوبه خود تأثیر مثبتی بر امنیت مرزها و وضعیت سیاسی و اقتصادی ایران خواهد داشت. افغانستان به عنوان مسیری برای دسترسی به بازارهای آسیای مرکزی عمل می‌کند. تعامل با افغانستان می‌تواند به ایران کمک کند تا از این مسیر برای گسترش تجارت به شرق استفاده کند. همکاری اقتصادی و سرمایه‌گذاری‌های مشترک می‌تواند به توسعه اقتصادی هر دو کشور و بهبود زیرساخت‌های اقتصادی و اجتماعی کمک کند.

✓ ایران در زمینه دارو، آموزش، تجهیزات پزشکی، کشاورزی، صنعت و حمل و نقل دانش‌هایی دارد که می‌تواند آن را به افغانستان منتقل کند، ایران می‌تواند در زمینه‌های مواد غذایی، مصالح ساختمانی، انرژی، و محصولات مصرفی نقشی مؤثر داشته باشد.

✓ مطابق با نقشه برداری‌های فراطیفی که از خاک و معادن افغانستان صورت گرفته، این کشور گستره وسیعی از منابع معدنی فلزی و غیرفلزی را دارا است. معادن بزرگی نظیر مس، سنگ آهن، تالک و لیتیوم که مطابق با ارزیابی وزارت معدن و پترولیوم افغانستان و سازمان زمین شناسی آمریکا در سال ۲۰۱۹ ارزش آنها بیش از یک هزار میلیارد دلار برآورد شده است.

✓ تلاش برای حفظ سهم ایران در بازار افغانستان در خصوص محصولات صادراتی بالفعل مانند فراورده های نفتی و پتروشیمی و صنایع غذایی و تلاش برای حضور در حوزه های بالقوه و جدید مانند محصولات فولادی، ماشین آلات کشاورزی و دستگاههای مربوطه، آرد و غلات (بصورت صادرات مجدد) مطابق نیازمندی های وارداتی افغانستان

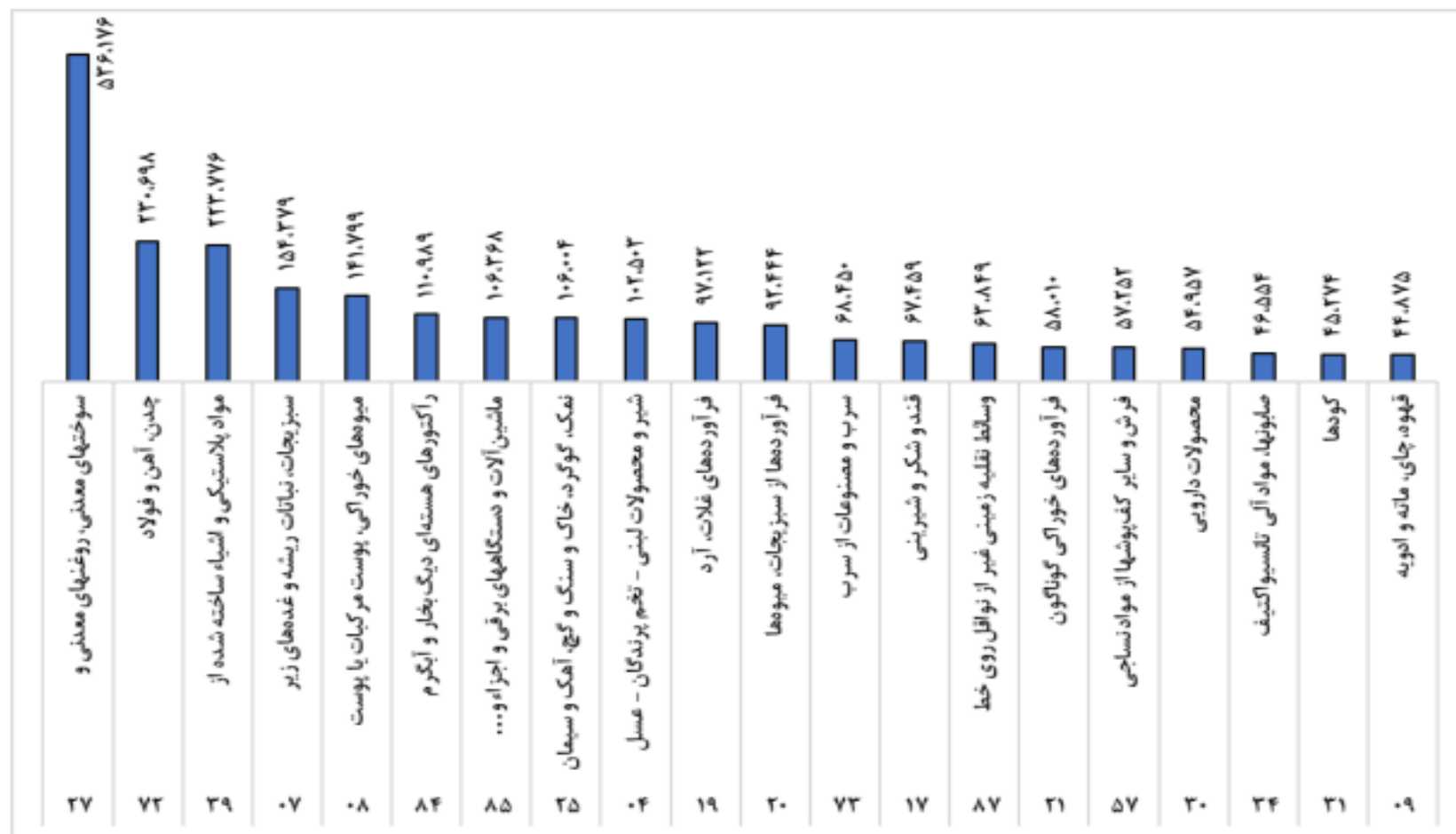
حوزه‌های همکاری و سرمایه‌گذاری مشترک ایران در افغانستان

علاوه بر تلاش‌های انجام شده ایران برای بهبود روابط با افغانستان در حیطه‌های مختلف مذکور، متقابلاً افغانستان نیز سرمایه‌گذاری‌های در ایران انجام داده است به طوری که میزان سرمایه‌گذاری مردم این کشور در ایران به بیش از ۷۰ میلیون دلار رسیده است.

منبع: گزارش مرکز پژوهش اتاق مشهد(۱۳۹۲)

اولیتهای صادراتی ایران به افغانستان براساس بالاترین پتانسیل صادراتی

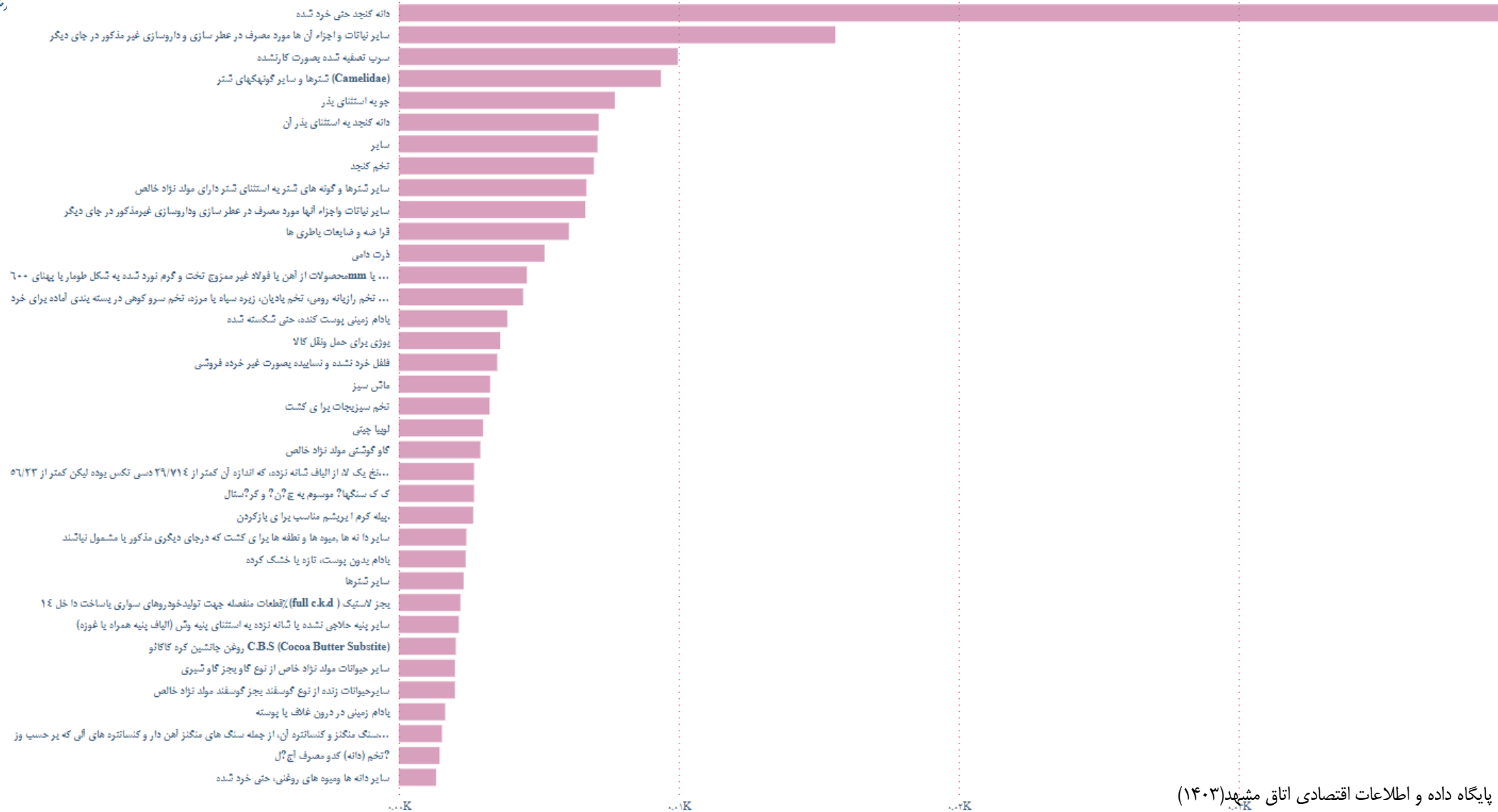

منبع: مرکز پژوهش های اتاق ایران، ۱۴۰۱

کالاهای وارداتی ایران از افغانستان

انبارهای صادراتی، سازمان بازرگانی
رونمایی

منبع: پایگاه داده و اطلاعات اقتصادی اتاق مشهد (۱۴۰۳)

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی
خراسان رضوی

TRADE

ظرفیت های تر کمنستان

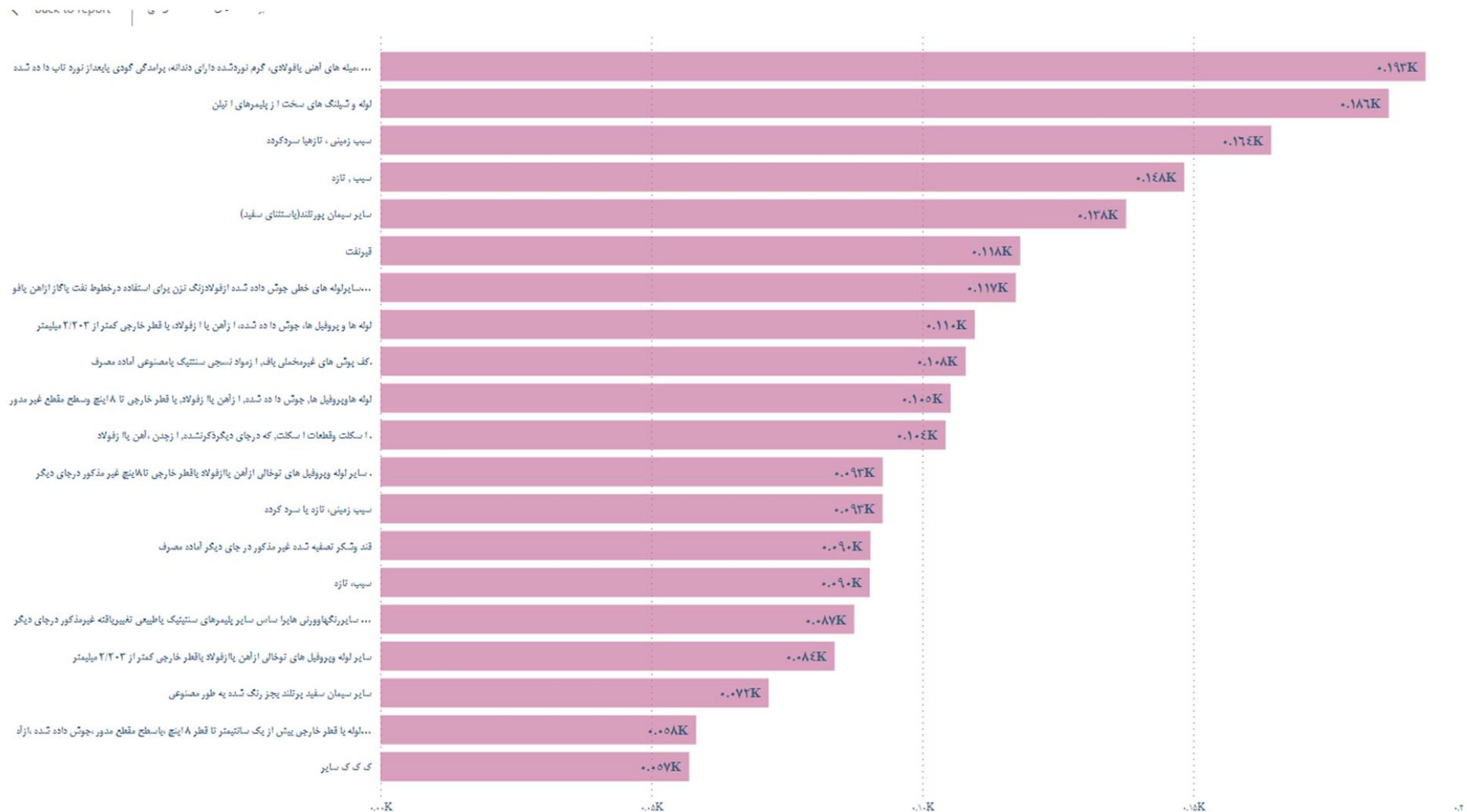
ترکمنستان

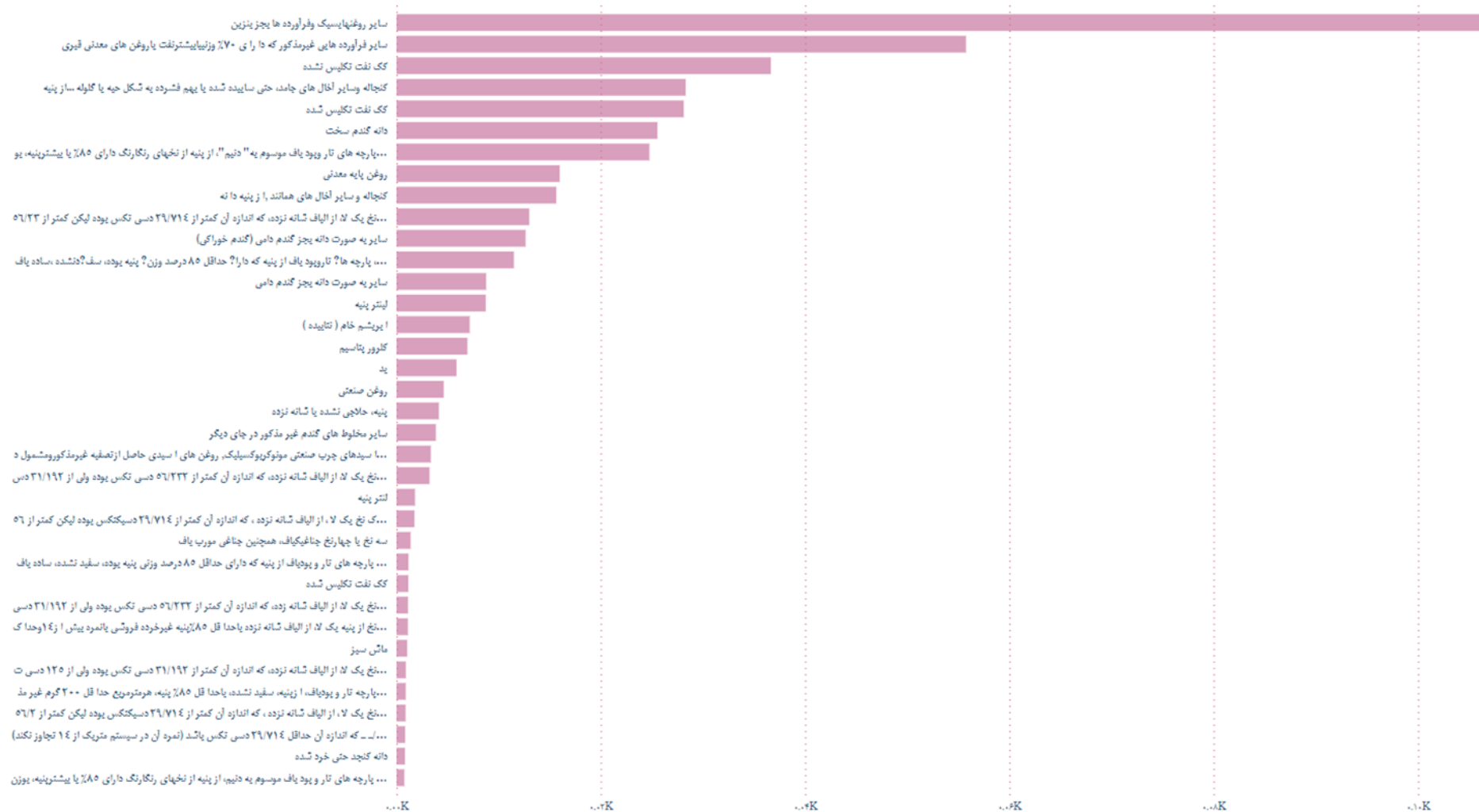
ترکمنستان یکی از کشورهای همسایه ایران است و از نظر امنیتی شرایط باثباتی را دارد. همچنین در زمینه ژئواکونومیک وابستگی متقابل زیادی در حوزه انرژی، حمل و نقل و تجارت وجود دارد. همه اینها باعث می‌شود که ترکمنستان یک شریک تجاری بسیار مهم برای ایران باشد. از سایر مزیت های همکاری با کشور ترکمنستان می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- ❖ وجود مرز مشترک طولانی آبی و خاکی و اهمیت سیاسی امنیت آن.
- ❖ اکثریت جمعیت مسلمان ترکمنستان و وجود اشتراکات مذهبی.
- ❖ ریشه های تاریخی، فرهنگی و قومیتی که خودبه خود موجب نزدیکی دو ملت میشود و زمینه‌های خوبی برای تبادل فرهنگی و توسعه صنعت گردشگری وجود دارد.
- ❖ استفاده از راه های ترکمنستان برای دسترسی به بازارهای آسیای میانه یا مرکزی. با توجه به موقعیت جغرافیایی ایران و ترکمنستان به عنوان پل ارتباطی بین شرق و غرب، توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل و ترانزیت می‌تواند موجب تسهیل تجارت بین‌المللی شود. کریدورهای شمال-جنوب و شرق-غرب که از این دو کشور عبور می‌کنند، می‌توانند به عنوان مسیرهای تجاری استراتژیک مورد بهره‌برداری قرار گیرند.
- ❖ وجود منابع غنی انرژی فسیلی و دریایی در دریای خزر و لزوم همکاری و هماهنگی در کشور برای بهره‌برداری.
- ❖ ترکمنستان یکی از بزرگ‌ترین تأمین‌کنندگان گاز طبیعی در جهان است و امکان صادرات گاز به ایران برای تأمین نیازهای داخلی و همچنین انتقال به بازارهای دیگر وجود دارد. همچنین، امکان همکاری در حوزه‌ی فناوری‌های استخراج و بهره‌برداری از منابع انرژی نیز وجود دارد.
- ❖ با توجه به مشکلات مربوط به منابع آب در هر دو کشور، همکاری در عرصه مدیریت منابع آبی و کشاورزی می‌تواند راهگشا باشد.
- ❖ تبادل تکنولوژی و تجربیات در زمینه تولیدات کشاورزی و دامپروری نیز از دیگر زمینه‌های همکاری بشمار می‌آید. تبادلات علمی: همکاری‌های علمی و آموزشی از طریق دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی دو کشور.
- ❖ توسعه مبادلات محصولات کشاورزی، صنعتی و مصرفی.
- ❖ - سرمایه‌گذاری‌های مشترک: ایجاد پروژه‌های سرمایه‌گذاری و توسعه‌ی فعالیت‌های صنعتی و تولیدی مشترک.

عمده کالاهای صادراتی ایران به ترکمنستان

عمده کالاهای وارداتی ایران از ترکمنستان

منبع: پایگاه داده و اطلاعات اقتصادی اتاق مشهد (۱۴۰۳)

جمع بندی

امان بارگانی، منابع، معاون وکلوزی
خراسان رضوی

مناطق آزاد اقتصادی با اهداف متعددی تعریف شده‌اند که از جمله آن‌ها می‌توان به تقویت صادرات، ایجاد اشتغال، جذب سرمایه‌گذاری خارجی، تنوع‌بخشی به اقتصاد و انتقال فناوری اشاره کرد. تقویت صادرات از طریق افزایش تولید و عرضه کالاها و خدمات به بازارهای جهانی، بهبود تراز تجاری کشور را به همراه دارد. ایجاد اشتغال نیز از طریق جذب سرمایه‌گذاری‌ها و گسترش فعالیت‌های اقتصادی، فرصت‌های شغلی گسترده‌ای را فراهم می‌کند. علاوه بر این، انتقال فناوری و بهره‌گیری از دانش پیشرفته خارجی، به افزایش بهره‌وری و تقویت زیرساخت‌های تولیدی کمک می‌کند.

یکی از انواع مناطق آزاد در کشورهای توسعه یافته، منطقه آزاد مشترک بین کشورها می‌باشد که در واقع ناحیه‌ای است که توسط دو یا چند کشور به طور مشترک مدیریت می‌شود و در آن تسهیلات و قوانین تجاری ساده‌تر و مشوق‌تری نسبت به سایر بخش‌های کشورهای اعمال می‌شود که این مناطق با هدف تسهیل تجارت و سرمایه‌گذاری خارجی، ارتقای روابط اقتصادی بین کشورها و تقویت توسعه منطقه‌ای ایجاد می‌شوند.

در این گزارش پس از بررسی موردی مناطق آزاد مشترک موفق بین چند کشور، به بررسی پتانسیل‌های کشور افغانستان و ترکمنستان و ایجاد منطقه آزاد مشترک بین استان خراسان رضوی و کشورهای مذکور پرداخته شد و در نهایت با بررسی وضعیت تجارت و موقعیت اقتصادی دو کشور با استان خراسان رضوی، منطقه آزاد مشترک بین ایران(خراسان رضوی) و ترکمنستان و ایران(خراسان رضوی) و کشور افغانستان پیشنهاد می‌گردد.

ایجاد منطقه آزاد مشترک بین خراسان رضوی، افغانستان و ترکمنستان

- Hanayi, O. (2017). The Khorgos free economic zone and its economic potential. Eurasian Research Weekly e-Bulletin, 2017-09.
- State Council approves China-Mongolia economic cooperation zone .
https://english.www.gov.cn/policies/latestreleases/2024/22/content_WS65fd852ac6d0868f4e8e5595.html
- Karina Rollins (June 2021),Switzerland and the European Union: Balancing Sovereignty and Close Economic Ties,
<https://www.americanswiss.org/switzerland-and-the-european-union-balancing-sovereignty-and-close-economic-ties/>
- euoparlamentti , <https://euoparlamentti.info/pe/European-union/history/>

North American Free Trade Agreement, <https://www.cbp.gov/trade/north-american-free-trade-agreement>

<https://khsez.com>

<https://dogharoon.ir>

<https://rc.majlis.ir/fa/report/show/1654992> مرکز پژوهش های مجلس(۱۴۰۰)، تحلیل و بررسی عملکرد اقتصادی مناطق آزاد تجاری صنعتی جمهوری اسلامی ایران

یاری، احسان؛ عابدی، مرضیه (۱۳۹۴)، تحلیل و ارزیابی گره ترکمنستان در شبکه منطقه ای ایران؛ فرصت ها و چالش های ژئوپلیتیکی و ژئواکونومیکی همکاری ایران و ترکمنستان، فصلنامه مطالعات سیاسی جهان اسلام، سال ۴، شماره ۱۵ پاییز ۱۳۹۴، صص ۹۱۵-۲۲۲

<https://iranturkeyjcc.com/iran-turkey-relationships/> اتاق مشترک ایران و ترکیه(۱۴۰۳)، روابط اقتصادی ایران و ترکیه،

اقتصاد آنلاین(۱۴۰۳)، ماکو، نگین درخشان مناطق آزاد ایران در مسیر توسعه پایدار ،

تابناک(۱۴۰۲)، جزئیات توافق مهم ایران و ترکیه اعلام شد- ۱۳۱۷۹۶۹

همشهری(۱۴۰۲)، توافق مهم ایران و ترکیه اعلام شد

علی اسماعیلی خوش مردان (۲۰۲۱)، روابط ایران و افغانستان (با تأکید بر مراودات تجاری)

مریم خسروی اصل (۲۰۲۳)، بررسی کالاهای دارای مزیت صادراتی جمهوری اسلامی ایران در بازار ترکمنستان